

ابعاد رضایت زناشویی در ایام کرونا: یک مطالعه کیفی

دانشجوی دکتری گروه مشاوره، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
دانشیار گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران
استاد گروه روان‌شناسی، دانشکده‌ی علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران
دانشیار گروه سنجش و اندازه‌گیری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

اکرم مطهری نسب^{id}
کیومرث فرح‌بخش^{id*}
احمد برجلی^{id}
نورعلی فرخی^{id}

kiiumars@yahoo.com

ایمیل نویسنده مسئول:

پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۰۴

دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۲۰

فصلنامه علمی پژوهشی
خانواده‌درمانی کاربردی

شاپا (الکترونیکی) ۲۷۱۷-۲۴۳۰

<http://Aftj.ir>

دوره ۳ | شماره ۴ پیاپی ۱۳ | ۶۰۲-۶۲۳

زمستان ۱۴۰۱

نوع مقاله: پژوهشی

به این مقاله به شکل زیر استناد کنید:

درون متن:

(مطهری نسب، فرح‌بخش، برجلی و فرخی،
۱۴۰۱)

در فهرست منابع:

مطهری نسب، اکرم، فرح‌بخش، کیومرث،
برجلی، احمد، و فرخی، نورعلی. (۱۴۰۱).
ابعاد رضایت زناشویی در ایام کرونا: یک مطالعه
کیفی. *خانواده‌درمانی کاربردی*، ۳(۴)، ۶۲۳-
۶۰۲.

چکیده

هدف: با توجه به اهمیت روابط زوج در خانواده این پژوهش با هدف تدوین الگوی رضایت زناشویی در ایام کرونا اجرا شد. **روش پژوهش:** این پژوهش به صورت کیفی از نوع نظریه داده بنیاد صورت گرفته است. در این مرحله پژوهشگر به شناسایی مولفه‌های سازنده در رضایت زناشویی در ایام کرونا و مقایسه دو گروه دارای رضایت زناشویی و عدم رضایت زناشویی پرداخته است. به همین منظور پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ به وسیله زنان بین ۲۵-۵۵ سال که متاهل و دارای فرزند ۶-۱۳ سال بودند، پر شد. در این مرحله روش نمونه‌گیری هدفمند و در دسترس بوده است. از بین این افراد ۱۲ نفر از افرادی که دارای رضایت زناشویی پایین قرار داشتند و ۱۲ نفر از افرادی که رضایت زناشویی خوبی داشتند، انتخاب شد و مصاحبه‌ای به عمل آمد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های مصاحبه از روش کدگذاری محوری استفاده شد. کدهای تعیین شده توسط ۱۰ استاد تایید شد و در نهایت مقایسه بین دو گروه صورت گرفت و الگوی مفهومی تدوین شد. **یافته‌ها:** نتایج پژوهش حاضر نشان داد عوامل اصلی موثر در رضایت زناشویی در ایام شیوع کرونا شامل هشت مورد عشق‌ورزی (همدلی، محبت، قدردانی، رضایت جنسی، درک متقابل و اهمیت دادن به خواسته‌های همسر)، مدیریت مرز (رعایت انصاف در تقسیم وظایف، مدیریت دخالت خانواده‌ها و حفظ استقلال، ایجاد حفظ حریم فرزندان و والدین، تامین نیازهای عاطفی والدین و حمایت و کمک به والدین)، تعادل کار خانواده (انعطاف‌پذیری در نقش‌ها، مسئولیت‌پذیری در انجام کارها، و اولویت دادن به خانواده در برابر کار بیرون)، دلبستگی ایمن (داشتن اعتماد به توانمندی‌های خود، داشتن دید مثبت نسبت به همسر و تعادل در صمیمیت و استقلال شخصی)، پختگی هیجانی (زنده نگهداشتن کودک درون، انعطاف‌پذیری و محدود کردن دخالت‌های خانواده‌ها)، اعتقادات مذهبی (اعتقاد به توکل به خدا، گذرا و موقتی بودن بودن درد و رنج، همکاری در خدمت‌رسانی خیرانه و حضور در مراسم مذهبی با رعایت پروتکل‌ها)، حل مساله (قناعت‌پیشه‌گی، گفت‌وگو کردن، رفع سوء تفاهم، مشورت کردن و کمک گرفتن از منابع بیرونی حمایتی) و مدیریت زمان (استفاده از فضای مجازی برای امور شخصی، تفریحات دو نفره بین زن و شوهر، داشتن اوقات فراغت برای خود و وقت گذاشتن برای تفریح خانواده) بود. **نتیجه‌گیری:** نتایج حاصل شده به مراکز مشاوره کمک می‌کند تا دید وسیعی نسبت به مشکلات زنان در زمان قرنطینه و در بحران پیدا کرده و کمک به آموزش آن‌ها برای تطبیق بهتر با بحرانی مثل کرونا و افزایش صمیمیت زوجی بین آن‌ها و همسرانشان می‌شود.

کلیدواژه‌ها: شیوع کرونا، رضایت زناشویی، زوج، مطالعه کیفی.

مقدمه

ویروس کرونا^۱ ابتدا در ووهان، استان هوبی، چین در دسامبر ۲۰۱۹ بوجود آمد، اما به سرعت در سراسر جهان گسترش یافت. این بیماری در ۱۱ مارس ۲۰۲۰ به طور رسمی توسط (سازمان بهداشت جهانی^۲) به عنوان یک بیماری همه گیر جهانی اعلام شد. کووید ۱۹ بزرگترین بیماری همه گیر قرن بیست و یکم (سینگال، ۲۰۲۰) و یک بحران بزرگ بهداشت جهانی در نظر گرفته می شود (هارپر، سچل، فیدو و هاتزمن، ۲۰۲۰). سازمان بهداشتی ایران (۲۰۲۰) اعلام کرد پس از بسته شدن همه اماکن عمومی و اجبار مردم به ماندن در خانه و عدم رفت و آمد در اماکن عمومی، مرادوات مردم محدود شد. از آنجایی که فرهنگ ایرانی فرهنگی مبتنی بر روابط خانوادگی و خویشاوندی است، محدودیت های شدیدی را برای دسترسی افراد به شبکه های اقوام و دوستان ایجاد کرده است. نگرانی، اضطراب مرگ و احساس ناامیدی از جمله نگرانی های بود که در تماس های مردم با بخش مشاوره سازمان بهداشتی کشور مطرح شد (موسوی، ۲۰۲۰). در ایام همه گیری کرونا، اعضای خانواده به ویژه فرزندان، زن و شوهر به طور جدی تحت تأثیر هر نوع پریشانی یا اختلاف زناشویی قرار می گیرند که اثرات طولانی مدت و طاقت فرسای آن در طول نسل ها باقی می ماند. همانطور که انتظار می رود، بحران های بزرگ، طبیعی یا اجتماعی-فرهنگی، تا حدی بر همه افراد و روابط بین آنها تأثیر می گذارند. همسران، به دلیل اینکه از نظر عاطفی رابطه نزدیک و صمیمی دارند، تحت تأثیر این بحران ها قرار می گیرند، طوری که در طول زمان بیماری همه گیر کووید ۱۹ در فرهنگ های مختلف این امر مشاهده شده است (سوروکوا و همکاران، ۲۰۲۰).

کووید ۱۹ تقریباً همه جنبه های زندگی والدین و فرزندان آنها را با چالش های جدیدی روبرو کرده است. استرس اقتصادی، نگرانی های مربوط به سلامت جسمی و روانی، چالش های آموزش در خانه و ایجاد تعادل بین کار و زندگی ممکن است به افزایش استرس والدین منجر شود (وو و خو، ۲۰۲۰). تحقیقات نشان داده است که عوامل استرس زا در خارج از حوزه روابط می توانند به روابط منتقل شوند (بودنمن و همکاران، ۲۰۰۶؛ نف و کارنی، ۲۰۰۹) استرس و درگیری احتمالی ناشی از بیماری همه گیر کووید ۱۹ ممکن است تأثیرات زیادی در انحلال روابط عاشقانه زوجین در رفتارهای صمیمی و جنسی آنها داشته باشد. چندین مطالعه همچنین بیانگر افزایش تجربه خشونت خانگی در پی بلایای طبیعی بوده است (چان و ژانگ، ۲۰۱۱؛ هارویل، تیلور، تسفای، خو و بوکنز، ۲۰۱۱؛ راثو، ۲۰۲۰) همچنین استرس شدید مالی و مشکلات و رکود اقتصادی ممکن است پتانسیل افزایش تعارض بین زوجین را افزایش دهد (آرچولتا، برایت، تن، گریبل، ۲۰۱۱؛ لوتکه، هنسل، هربنیک و روزنبرگ، ۲۰۲۰) با گذشت زمان، ناتوانی در کنار آمدن با عوامل استرس زای روزمره که به حوزه روابط منتقل می شود، ممکن است منجر به عدم رضایت قابل توجه یا حتی انحلال روابط عاشقانه و یا جنسی شود (پراسو، ۲۰۲۰).

رضایت زناشویی در واقع نگرشی مثبت و لذت بخش است که زن و شوهر از جنبه های مختلف روابط زناشویی دارند. رضایت زناشویی دارای ابعاد مختلفی است از جمله رضایت از روابط جنسی، ارتباط، ویژگی های شخصیتی، روابط با اطرافیان، مشارکت در تصمیم گیری ها، ارتباط با خانواده همسر، نحوه گذراندن اوقات فراغت و مشترکات دینی و مذهبی می باشد.

1. Corona virus
2. World Health Organization

زمانی که زوجین از زندگی مشترک خود رضایت داشته باشند، خانواده از استحکام خوبی برخوردار خواهد شد و آن‌ها می‌توانند با مسائل و مشکلات به درستی روبرو شوند، و از آسیب‌ها در امان بمانند. در واقع رضایتمندی زناشویی یکی از مهمترین شاخص‌های رضایت از زندگی محسوب می‌شود (بنائیان، پروین و کاظمیان، ۱۳۸۶). رضایت زناشویی، رضایت روان شناختی است که شامل ابعاد فردی و محیطی می‌شود. ابعاد محیطی مثل سهم برابر در تصمیم‌گیری‌ها، درآمد مالی و مشارکت در کار و مشکلات است (ای، ۲۰۱۸).

رضایت زناشویی طی سال‌های فرزند پروری افت می‌کند و بیشترین میزان آن متعلق به قبل از تولد فرزندان و پس از ترک آنان است. قبل و بعد از فرزندان میزان رضایت زناشویی بالاتر است، بدلیل اینکه که در این دوران زوجین وقت و انرژی بیشتری را صرف یکدیگر می‌کنند و موقعیت‌های درگیری زای کمتری (اداره فرزندان) برای ایشان پیش می‌آید (ریدلی و کرو، ۲۰۰۰؛ موسوی، ۱۳۸۴). به نظر می‌رسد که یافته‌های اولیه نشان می‌دهد که پویایی خاص همه گیر کووید ۱۹ و اقدامات پیشگیرانه مربوط به آن، ممکن است باعث افزایش تعارض در روابط شود و به طور بالقوه منجر به تضعیف سلامت عاطفی در میان همسران شود (یانگ و ما، ۲۰۲۰). مطالعات متعدد قبل از همه‌گیری کووید-۱۹ بیان کردند افرادی که با استرس خارج از رابطه زوجی روبرو هستند، مانند استرس مالی یا شغلی به احتمال زیاد در رابطه با همسر خود از شیوه‌هایی مانند انتقاد بیش از حد، سرزنش، یا عدم پاسخ به شریک زندگی خود استفاده می‌کنند، که به مرور زمان به کیفیت رابطه آن‌ها آسیب می‌زند (ویلیامسون و همکاران ۲۰۱۳؛ نگوین و همکاران، ۲۰۲۰). استرس بیش از حد معمول، همچنین می‌تواند در درک نیاز شریک زندگی به حمایت و در نتیجه ارائه حمایت موثر از سوی افراد تداخل ایجاد کند (رافائلی و گلیسون، ۲۰۰۹). همه‌گیری کووید-۱۹ انواع عوامل استرس زای خارجی را شامل می‌شود که پیامدهایی نظیر از دست دادن، جدایی و انزوای اجتماعی حاصل می‌شود. از دست دادن عزیزان و انزوای اجتماعی ممکن است با فرایندهای روابط تطبیقی تداخل ایجاد کند، که این امر به نوبه خود می‌تواند تأثیر عوامل استرس زای خارجی را تشدید کند و همچنین کیفیت و ثبات روابط زوجین را تهدید کند. زوج‌هایی که در آن‌ها یک یا هر دو عضو دارای آسیب‌پذیری‌های پایدار هستند (به عنوان مثال ناامنی دلبستگی، افسردگی) احتمال بیشتری وجود دارد که تعاملات منفی بیشتر و مثبت کمتری را تجربه کنند و ممکن است تأثیر عوامل استرس زای خارجی افزایش یابد (پیتروموناکو و اوورآل، ۲۰۲۱).

یافته‌های حاصل از مطالعه پانل خانواده در کشور آلمان نشان داد که در روابط زناشویی و زندگی مشترک تعداد ۷۸۱ نفر زن و مرد، رضایت زناشویی آنان از روابط زناشویی قبل و در طول همه‌گیری کووید-۱۹، بدون در نظر گرفتن تغییرات اشتغال مرتبط با همه‌گیری، کاهش یافته است (اشمید و همکاران، ۲۰۲۱). پیترو مانکو و اوورآل (۲۰۲۰) رویدادهای استرس‌زا مانند یک بحران اقتصادی یا همه‌گیری کووید ۱۹ می‌تواند مشکلات که از قبل موجود بوده را در خانواده افزایش دهد و ممکن است تعارض بیشتری را ایجاد کند و حتی باعث از بین رفتن روابط زناشویی شود (پرایم، واد و براون و همکاران، ۲۰۲۰). یک مطالعه دیگر بر روی ۱۵۷ زوج که در قرنطینه اجباری با فرزندان خود بودند، نشان داد که استرس بیشتر در محیط قرنطینه خانگی، باعث کاهش در عملکرد روابط زناشویی زوجین (افزایش سخت‌گیرانه رابطه، کاهش کارآمدی حل مسئله) و عملکرد خانواده (افزایش هرج و مرج در خانه، کاهش انسجام خانواده) (اوورآل و

همکاران، ۲۰۲۱) و همچنین افزایش خشونت والدین، در میان زوجین دارای حمایت اندک از همسر (مک ری و همکاران، ۲۰۲۰)، را پیش بینی می‌کند. با توجه به اهمیت روابط زوجین به عنوان هسته اصلی خانواده و اهمیت توجه به رضایت زناشویی زوجین در ایام همه‌گیری کرونا به خاطر تغییرات بسیاری که در سبک زندگی افراد در سطح جهان ایجاد کرده است و همچنین تحقیقات اندکی که در این زمینه در ایران موجود است پژوهشگر تصمیم به مقایسه سبک زندگی و رفتاری دو گروه دارای رضایت زناشویی و گروه عدم رضایت زناشویی گرفت. بنابراین سوال پژوهش حاضر آن است که الگوی رضایت زناشویی در ایام کرونا چگونه است؟

روش پژوهش

روش این پژوهش به صورت کیفی بود. بخش کیفی این پژوهش به روش گراند تئوری یا نظریه داده بنیاد انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل زنان متاهل دارای فرزند ساکن تهران بود که به صورت نمونه دردسترس انتخاب شدند. حداقل نمونه در این پژوهش ۱۰ نفر بود که به صورت فراخوان در فضای مجازی گزینش و مورد مصاحبه قرار گرفتند. ملاک‌های ورود به پژوهش در بخش کیفی شامل موارد زیر بود: زنان متاهل بین ۲۵ تا ۵۵ سال و دارای فرزند ۶-۱۲ سال، نداشتن اعتیاد و اختلال حاد روانی بر اساس DSM5 نداشته باشند (این مورد از متقاضیان شرکت در پژوهش پرسیده شد)، اعتیاد نداشته باشند، تمایل به شرکت در پژوهش را داشته باشند و انجام پرسشنامه رضایت زناشویی. ملاک خروج از پژوهش نیز شامل عدم تمایل به شرکت در پژوهش و مقاومت در بیان مطالب در بخش کیفی بود.

ابزار پژوهش

۱. **مصاحبه نیمه ساختاریافته.** ابزار گردآوری داده‌ها در بخش کیفی این پژوهش مصاحبه نیمه ساختاریافته و بهره‌گیری از سوال‌های باز است. در مصاحبه نیمه ساختاریافته سوال‌ها در یک راهنمای مصاحبه با تمرکز بر روی مسائل یا حوزه‌ای که باید پوشش یابد و مسیرهایی که باید پیگیری شود گنجانیده می‌شود توالی پرسش‌ها برای همه شرکت‌کننده‌ها مثل هم نیست و به فرآیند مصاحبه و پاسخ‌های هر فرد بستگی دارد اما راهنمای مصاحبه به پژوهشگران این اطمینان را می‌دهد انواع مشابهی از داده‌ها را از همه آگاهی دهندگان گردآوری کند از این طریق در وقت صرفه‌جویی می‌شود و نرخ زاید یعنی مطالبی که ممکن است هیچ سودی برای مطالعه نداشته باشد در این گونه مصاحبه‌ها کمتر است راهنمای مصاحبه به پژوهشگران امکان می‌دهد قبل از انجام مصاحبه سوال‌هایی را تهیه و گسترش دهند و سپس درباره این‌که کدام موضوع را دنبال کند تصمیم می‌گیرند. (هومن، ۱۳۹۱) اما مصاحبه‌گر در جریان مصاحبه آزاد است بر حسب شرایط مصاحبه سوالات یا شکل و ترتیب آن‌ها را جابجا کند و یا سوالات جدیدی را اضافه کند. در این پژوهش سوالات مصاحبه بر اساس هدف کلی پژوهش و نظر خواهی از ۴ مشاور با تجربه و آگاه به موضوع طراحی خواهد شد تا دارای روایی محتوایی کافی باشد و پس از تایید متخصصین در خصوص روایی آن مورد استفاده قرار خواهد گرفت. سوالات مورد نظر به طور مستقیم و غیر مستقیم تجارب، آثار و واکنش‌های زنان در رابطه زناشویی در ایام همه‌گیری کرونا را که شامل نقش‌ها، رفتارها، عواطف، شناخت‌ها و ناراضی‌ها و کیفیت ارتباط و کیفیت معنوی آن‌ها را مورد بررسی قرار می‌دهیم؛ تا از طریق آن‌ها مسیر و جهت الگو مشخص شود.

- بررسی کیفیت افکار، نگرش‌ها، هیجانات در رابطه با همسر در ایام کرونا
  - بررسی مسایل آزار دهنده در روابط در ایام شیوع ویروس کرونا
  - بررسی کیفیت رابطه عاطفی و جنسی در ایام شیوع ویروس کرونا
  - بررسی کیفیت برآورده شدن نیازها
  - چگونگی گذراندن اوقات فراغت در ایام شیوع کرونا
  - تاثیر مسایل اقتصادی بر روابط در این ایام
  - احترام به محدوده شخصی و استقلال یکدیگر
  - استفاده از فضای مجازی و تاثیر آن بر روابط زناشویی
  - تجربه شما از اختلاف بر سر تربیت فرزندان و رسیدگی به امور تحصیلی آن‌ها چگونه بوده است
  - درک و تجربه شما از تقسیم وظایف و نقش خود و همسران در این ایام چگونه است
- روش اجرا.** در این پژوهش کیفی داده‌ها به واسطه مصاحبه از ۲۴ زن بین ۲۵-۵۵ سال دارای فرزند ۶-۱۳ سال گرد اوری شد شیوه نمونه‌گیری به صورت هدفمند و در دسترس بوده است. قبل از مصاحبه پرسشنامه رضایت زناشویی توسط شرکت‌کنندگان پر شد و مصاحبه نیمه ساختاریافته از اعضا انجام شد. مصاحبه شونده‌گان در دو گروه رضایت زناشویی و نارضایتی زناشویی قرار گرفتند. مصاحبه در گروه عدم رضایت زناشویی پس از ۱۰ مصاحبه و در گروه ناراضی پس از ۹ مصاحبه اشباع شد و پس از آن با ۴ نفر دیگر نیز مصاحبه انجام شد تا اطمینان از اشباع اطلاعات حاصل شود مصاحبه ضبط و پیاده سازی شد و مراحل کد گذاری به شیوه استقرایی انجام شد. کدهای حاصله توسط ۱۰ استاد به شیوه دلفی بررسی شد و بانظرات اساتید گویه‌هایی حذف یا تغییر نام گرفتند و در انتها دو گروه رضایت زناشویی و نارضایتی زناشویی در ایام کرونا مورد مقایسه قرار گرفتند.

یافته‌ها

به منظور تبیین ویژگی‌های فرایندی، محتوایی و فنی از مفاهیم رضایت زناشویی که براساس پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان در ایام شیوع کرونا و همچنین تجربه زیسته زنان دارای رضایت زناشویی و عدم رضایت زناشویی بدست آمد، در مجموع با ۲۴ نفر از زنان شامل یک گروه ۱۲ نفره (دارای رضایت زناشویی براساس پرسشنامه انریچ نمرات بالای ۲۵) و یک گروه ۱۲ نفره (عدم رضایت زناشویی براساس پرسشنامه انریچ نمرات زیر ۲۵) مصاحبه شد که به ترتیب نتایج حاصله ارائه می‌شود.

الف: گروه رضایت زناشویی

برای جمع‌آوری داده‌های بخش کیفی با ۱۲ نفر از مشارکت‌کنندگان در گروه رضایت زناشویی مصاحبه شد؛ جدول ۱، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان گروه رضایت زناشویی را نشان می‌دهد.

جدول ۱. جمعیت شناختی گروه رضایت زناشویی در ایام کرونا

کد مشارکت کننده	سن مشارکت کننده	سن همسر	تحصیلات	شغل مشارکت کننده	شغل همسر	سن ازدواج	تعداد فرزندان	نمره رضایت زناشویی
۱	۳۷	۴۲	لیسانس	خانه دار	راننده	۱۰	۲ (۸ و ۵ ساله)	۳۵
۲	۴۲	۴۳	فوق لیسانس	معلم	روحانی	۱۶	۲ (۱۳ و ۷ ساله)	۳۷
۳	۵۰	۵۳	دیپلم	خانه دار	کارمند	۲۳	۳ (۱۷ و ۱۳ و ۸ ساله)	۳۷
۴	۳۶	۴۰	لیسانس	منشی	کارمند	۱۵	۳ (۷ و ۵ و ۱۳ ساله)	۴۰
۵	۳۴	۳۵	فوق لیسانس	کارمند صدا و سیما	ازاد	۹	۱ (۸ ساله)	۳۸
۶	۴۴	۴۵	دیپلم	خانه دار	ریخته گری	۲۰	۲ (۸ و ۱۵ ساله)	۴۱
۷	۴۴	۵۰	لیسانس	بهبیار	پزشک	۱۷	۳ (۴ و ۱۲ و ۱۷ ساله)	۴۵
۸	۳۳	۳۷	فوق لیسانس	معلم مهد کودک	مدیرعامل	۱۱	۲ (۸ و ۴ ساله)	۳۹
۹	۵۰	۵۵	فوق لیسانس	کارمند جهاد	بورس	۲۰	۲ (۲۱ و ۱۰ ساله)	۳۶
۱۰	۴۶	۴۹	دکتری	مدرس دانشگاه	مدیر آموزشی	۲۲	۲ (۱۰ و ۱۵ ساله)	۳۴
۱۱	۲۹	۳۳	لیسانس	خانه دار	مغازه دار	۱۰	۲ (۱۱ و ۱۱ ساله)	۳۳
۱۲	۴۱	۴۶	فوق لیسانس	کارمند	کارمند	۲۰	۲ (۱۹ و ۸ ساله)	۳۷

اطلاعات جدول ۱ در گروه رضایت زناشویی نشان می‌دهد میانگین سنی افراد حدود ۴۰ سال بوده است و میانگین سنی همسر ایشان هم حدود ۴۴ سال بوده است. مدرک تحصیلی ۲ نفر از ایشان دیپلم و ۴ نفر لیسانس و ۵ نفر فوق لیسانس و یک نفر هم دکتری بوده اند. ۴ نفر خانه دار و ۸ نفر هم شاغل بوده اند. میانگین زندگی مشترک ایشان ۱۶ سال بوده است و میانگین نمره رضایت از زناشویی هم ۳۷/۶ بوده است. یک نفر صاحب یک فرزند و ۸ نفر از افراد صاحب دوفرزند بوده اند و ۳ نفر از آنها هم صاحب سه فرزند بوده اند.

جدول ۲. درون‌مایه‌های رضایت زناشویی در ایام کرونا

کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز
	رمز ۱: صمیمیت و عشق ورزی	همدلی، محبت، قدردانی، رضایت جنسی، درک متقابل، رضایت جنسی و اهمیت دادن به خواسته‌های همسر

در رفت و آمد به خانواده‌های مبدأ، در تقسیم وظایف	رمز ۲: احساس رعایت انصاف	طبقه اول: ویژگی - های ارتباطی
مدیریت دخالت خانواده‌ها، ایجاد حفظ حریم فرزندان و والدین	رمز ۳: مدیریت مرزها	
انعطاف پذیری در نقش‌ها، واگذاری کارها، اولویت دادن به خانواده در برابر کار بیرون	رمز ۱: مسئولیت پذیری	طبقه دوم: ویژگی - های شخصیتی
داشتن اعتماد به توانمندی‌های خود، داشتن دید مثبت نسبت به همسر، تعادل در صمیمیت و استقلال شخصی، کمک و حمایت کردن به والدین	رمز ۲: دلبستگی ایمن	
داشتن احساس شادی و نشاط، انعطاف‌پذیری، کنترل خشم	رمز ۳: پختگی هیجانی	
اعتقاد به توکل به خدا، گذرا بودن رنج، قناعت پیشه‌گی	رمز ۴: داشتن اعتقادات مذهبی و اخلاقی	
تامین نیازهای عاطفی از والدین، حمایت و کمک والدین همکاری در امور خدمت‌رسانی خیرانه، حضور در مراسم مذهبی با رعایت پروتکل‌ها	رمز ۱: عوامل مربوط به خانواده مبدأ رمز ۲: همکاری در امور فرهنگی	طبقه سوم: عوامل اجتماعی
گفت و گو کردن، رفع سو تفاهم، مشورت کردن، گذشت کردن، کمک گرفتن از منابع بیرونی حمایتی	رمز ۱: راهبردهای حل مساله	طبقه چهارم: راهبردهای رفتاری
استفاده از فضای مجازی برای ادامه تحصیل، محدود کردن دخالت‌های خانواده‌ها	رمز ۲: تبدیل کردن تهدیدها به فرصت	
تفریحات دو نفره، داشتن اوقات فراغت برای خود، وقت گذاشتن برای تفریح خانواده	رمز ۳: اهمیت دادن به تفریحات	

جدول ۲ خوشه‌های اصلی و کدهای مربوطه را نشان می‌دهد که از تحلیل موضوعی موردی متون مصاحبه با افراد به‌دست‌آمده است. در بین شرکت‌کنندگان دسته‌بندی‌های اصلی کدهای باز به روشی ارائه می‌شود که شرکت‌کنندگان تجربیات خود را توصیف و درک کرده‌اند. همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، درون مایه‌های رضایت زناشویی ارائه شده است. به نحوی که چهار طبقه اصلی (به‌صورت برجسته) از داده‌ها بیرون آمده است و هر کدام با رمزهای مربوطه در قالب کدگذاری محوری و مولفه‌ها و ابعاد در قالب کدگذاری انتخابی ارائه می‌شوند.

ب: گروه عدم رضایت زناشویی

برای جمع‌آوری داده‌های بخش کیفی با تعداد ۱۲ نفر از مشارکت‌کنندگان در گروه عدم رضایت زناشویی مصاحبه به عمل آمد. جدول ۳ ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان را نشان می‌دهد.

جدول ۳. ویژگی‌های جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان در گروه عدم رضایت زناشویی

کد مشارکت‌کنندگان	سن مشارکت‌کننده	سن همسر مشارکت‌کننده	تحصیلات	شغل مشارکت‌کننده	شغل همسر مشارکت‌کننده	سن تعداد فرزندان	نمره رضایت زناشویی
۱	۴۴	۴۸	دیپلم	خانه دار	جوشکار	۲(۱۵ و ۸ساله)	۱۵
۲	۳۶	۳۸	دیپلم	خدماتی	کابینت ساز	۲(۸ و ۱۲ساله)	۱۴
۳	۴۲	۴۴	فوق لیسانس	خانه دار	حسابدار	۳(۷ و ۹ و ۱۷ساله)	۱۳
۴	۳۹	۴۰	لیسانس	خانه دار	کارگاه مبیل سازی	۲(۱۶ و ۹ساله)	۱۲
۵	۳۹	۴۵	لیسانس	خانه دار	متخصص زیبایی	۳(۳ و ۸ و ۱۵ساله)	۱۰
۶	۳۸	۴۰	فوق دیپلم	خانه دار	کارمند دانشگاه	۲(۱۰ و ۷ساله)	۱۷
۷	۴۳	۵۰	لیسانس	کارمند	کارمند	۲(۷ و ۱۴ساله)	۱۶
۸	۳۶	۴۱	لیسانس	مری پیش دبستان	آزاد	۲(۱۰ و ۹ساله)	۱۲
۹	۴۲	۴۴	فوق لیسانس	خانه دار	حسابدار	۳(۱۰ و ۸ و ۱۶)	۱۱
۱۰	۳۸	۳۸	فوق لیسانس	کتابدار	مبیل فروشی	۲(۱۰ و ۱۰)	۱۶
۱۱	۳۵	۳۹	لیسانس	خانه دار	مغازه خرازی	۲(۱۳ و ۸)	۱۸
۱۲	۳۸	۳۹	لیسانس	معلم	کارمند	۲(۸ و ۱۰ساله)	۱۴

اطلاعات جدول ۳ نشان می‌دهد میانگین سنی افراد حدود ۳۹ سال بوده است و میانگین سنی همسر ایشان هم حدود ۴۲ سال بوده است. مدرک تحصیلی ۳ نفر از ایشان دیپلم و فوق دیپلم، ۶ نفر لیسانس و ۳ نفر هم فوق لیسانس بوده‌اند. ۷ نفر خانه دار و ۵ نفر هم شاغل بوده‌اند. میانگین زندگی مشترک ایشان ۱۷ سال بوده است و میانگین نمره رضایت از زناشویی هم ۱۴ بوده است. ۹ نفر از افراد صاحب دوفزند بوده‌اند و ۳ نفر از آن‌ها هم صاحب سه فرزند بوده‌اند.

جدول ۴. درون مایه‌های گروه ناراضایتی زناشویی

کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز
طبقه اول: نیازهای ارتباطی	رمز ۱: عدم صمیمیت عاطفی	عدم همدلی، کینه توزی و ایراد گرفتن، عدم قدردانی، نارضایت جنسی عدم درک متقابل، مقایسه کردن همسر با دیگران
	رمز ۲: عدم رعایت انصاف	در رفت و آمد به خانواده‌های مبدا، افزایش توقعات، زیاد شدن دخالت خانواده ها، حضور مداوم بچه‌ها در منزل
طبقه دوم: ویژگی‌های شخصیتی	رمز ۱: نداشتن تعادل در مسئولیت پذیری رمز ۲: دلبستگی نا ایمن رمز ۳: عدم کنترل هیجانات	افزایش مسئولیت‌های زن به واسطه حضور بیشتر در خانه، ایفای نقش آموزگار در منزل، تعارض کار و خانواده تکیه بر نقاط ضعف، برداشت منفی از رویدادها، احساس گناه، احساس طرد شدگی، ترس از دست دادن عزیزان غمگین بودن، خشونت و پرخاشگری، عدم ابراز احساسات
	رمز ۴: ضعف در اعتقادات مذهبی و اخلاقی	احساس پوچی، ناامیدی نسبت به بازگشت به حالت عادی، اختلاف در مسائل اعتقادی
طبقه سوم: عوامل اجتماعی	رمز ۱: عوامل مربوط به خانواده مبدا رمز ۲: عوامل مربوط به شغل	دوری کردن از والدین، درگیر شدن در مسایل خانواده مبدا چندشغله شدن همسر، بیکاری زن، بیکاری همسر
طبقه چهارم: راهبردهای رفتاری	رمز ۱: راهبردهای حل مساله رمز ۲: پر رنگ شدن فضای مجازی	قهر کردن، مشورت نکردن، عدم هماهنگی بین زوجین در تربیت فرزندان، جدال کردن در مورد رعایت پروتکل ها نگرانی و کنترل رفتارهای همسر در فضای مجازی، استفاده بیش از حد از فضای مجازی، چالش مراقبت از فرزندان در فضای مجازی
	رمز ۳: اهمیت ندادن به اوقات فراغت	کم شدن تفریحات دو نفره، کم شدن تفریح در خانواده، نداشتن اوقات فراغت برای خود

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، درون مایه‌های روابط زناشویی منفی ارائه شده است. به نحوی که چهار طبقه اصلی (به‌صورت برجسته) از داده‌ها بیرون آمده و هر کدام با رمزهای مربوطه در قالب کدگذاری محوری و مولفه‌ها و ابعاد در قالب کدگذاری انتخابی ارائه می‌شوند.

جدول ۵. مقایسه دو گروه رضایت زناشویی و گروه ناراضایتی زناشویی در ایام کرونا

کدهای رضایت زناشویی	کدهای باز رضایت زناشویی	کدهای محوری ناراضایتی زناشویی	کدهای باز ناراضایتی زناشویی
عشق ورزی و صمیمیت	همدلی محبت قدردانی رضایت جنسی درک متقابل اهمیت دادن به خواسته‌های همسر	عدم عشق ورزی و صمیمیت	عدم همدلی کینه توزی و ایراد گرفتن عدم قدردانی ناراضایت جنسی عدم درک متقابل مقایسه کردن همسر با دیگران
رعایت انصاف	در رفت و آمد با خانواده‌های مبدا	عدم رعایت انصاف	در رفت و آمد با خانواده‌های مبدا
مدیریت مرزها	در تقسیم وظایف مدیریت دخالت خانواده‌ها و حفظ استقلال ایجاد حفظ حریم فرزندان و والدین	ناتوانی در مدیریت مرزها	افزایش توقعات زیاد شدن دخالت خانواده ها حضور مداوم بچه‌ها در منزل
تعادل در مسئولیت پذیری	انعطاف پذیری در نقش ها واگذاری کارها اولویت دادن به خانواده در برابر کار بیرون	عدم تعادل در مسئولیت پذیری	افزایش مسولیت‌های زن به واسطه حضور بیشتر در خانه ایفای نقش آموزگار در منزل تعارض کار و خانواده
دلبستگی ایمن	داشتن اعتماد به توانمندی‌های خود داشتن دید مثبت نسبت به همسر تعادل در صمیمیت و استقلال شخصی	دلبستگی نا ایمن	تکیه بر نقاط ضعف برداشت منفی از رویدادها احساس گناه احساس طرد شدن ترس از دست دادن عزیزان غمگین بودن
پختگی هیجانی	داشتن احساس شادی و نشاط انعطاف پذیری کنترل خشم	عدم کنترل هیجانات	خشونت و پرخاشگری عدم ابراز احساسات احساس پوچی
اعتقادات مذهبی	گذرا بودن رنج اعتقاد و توکل به خدا	ضعف در اعتقادات	نا امیددی نسبت به بازگشت به حالت عادی

اختلاف در مسائل اعتقادی	قناعت پیشه‌گی		
دوری کردن از والدین	برطرف کردن نیازهای عاطفی از والدین	مسائل مربوط به خانواده مبدا	مسائل مربوط به خانواده مبدا
درگیر شدن در مسائل خانواده مبدا	حمایت کمک به والدین		
چند شغله شدن همسر	همکاری در خدمت رسانی خیرانه حضور در مراسم مذهبی	تغییر شغل	همکاری در فعالیت‌های فرهنگی حضور در مراسم مذهبی
بیکار شدن زن			
بیکار شدن مرد			
قهر کردن	گفت و گو کردن رفع سو تفاهم	راهبردهای حل مساله ناکارآمد	راهبردهای حل مساله کارآمد
جدال بر سر رعایت پروتکل‌ها			
مشورت نکردن	مشورت کردن کمک گرفتن از منابع حمایتی		
عدم هماهنگی در تربیت فرزندان	هماهنگی در تربیت فرزندان		
استفاده بیش از حد از فضای مجازی	استفاده از فضای مجازی برای ادامه تحصیل محدود کردن دخالت‌های خانواده‌ها	چالش‌های مرتبط با پر رنگ شدن نقش فضای مجازی	تبدیل کردن تهدیدها به فرصت‌ها
کنترل رفتارهای همسر در فضای مجازی			
چالش مراقبت از فرزندان در فضای مجازی			
کم شدن تفریحات دو نفره	تفریحات دو نفره داشتن برنامه ریزی برای اوقات فراغت خود	اهمیت ندادن به تفریحات	اهمیت دادن به تفریحات
نداشتن اوقات فراغت برای خود			
کم شدن تفریحات خانواده	اهمیت دادن و برنامه ریزی برای تفریحات خانواده		

همانطور که در جدول ۵ نشان داده شده افراد گروه راضی در همدلی محبت توجه به نیازهای جنسی با گروه ناراضی زناشویی متفاوت بوده در گروه راضی نشان داده شد که افراد به مسایل مذهبی اهمیت بیشتری می‌دهند و در مراسمات جمعی مذهبی بیشتر شرکت می‌کنند در برخورد با یکدیگر رعایت انصاف دارند در گروه ناراضی مسایل شغلی مثل بیکار شدن و چند شغله شدن نمود بیشتری داشته و در گروه راضی قناعت

پیشگی صبر و محدود کردن دخالت خانواده و همچنین تبدیل کردن تهدید کرونا به فرصتی برای باهم بودن صمیمیت بیشتر و اهمیت دادن به تفریحات و برنامه ریزی برای آن را داشته اند.

توصیف رمز ۱: صمیمیت و عشق ورزی

روابط توأم با صمیمیت منبع مهمی برای شادی و رضایت از زندگی است و از صمیمیت اغلب برای اشاره به حس کلی همسران از نزدیکی به یکدیگر استفاده شده است پایه صمیمیت زمانی گذاشته می‌شود که زن و شوهر بتوانند در ابعاد مختلف رابطه نقش موثری داشته باشند و به نیازهای عاطفی هم توجه کنند در ایام کرونا به اعتقاد برخی پژوهشگران افرادی که قبل از کرونا چالش‌های رابطه‌ای داشته‌اند در ایام کرونا به دلیل تغییرات بوجود آمده دچار چالش‌های بیشتری شده‌اند. یکی از شرکت‌کننده‌ها عنوان کرد همدلی و حمایت همسر باعث شده شرایط رو خوب مدیریت می‌کنم. (شرکت‌کننده شماره ۳) همش تشکر می‌کنه می‌گه تو این شرایط کار تو زیاد شده شرمنده که من نمی‌تونم بیشتر کمک کنم. (شرکت‌کننده ۱۰) رابطه جنسی ما نسبت به قبل از کرونا تغییر خاصی نکرده و مثل قبل همیشه براش برنامه داریم و هم من و هم شوهرم از هم راضی هستیم. (شرکت‌کننده شماره ۹) همسر من ریه هاش حساسه پدر و مادر خودش هم به رحمت خدا رفتند دوست نداشت منم با خانوادم خیلی رفت و آمد کنم منم شرایطش رو درک می‌کردم. (شرکت‌کننده شماره ۲)

در گروه عدم رضایتی زناشویی عنوان شد وقتی از کارها و فشارای خونه خسته هستم انتظار دارم درکم کنه باهام همراهی کنه ولی کافیه لب به شکایت باز کنم درکم که نمی‌کنه تهش می‌گم غلط کردم همه چی خوبه. (شرکت‌کننده شماره ۷) وقتی کرونا گرفته بود چون بچه کوچیک دارم مارفتیم خونه مامانم اینا براش سوپ میاوردن ولی خیلی نتونستم بهش برسم بعد که من کرونا گرفتم حساسی تلافی کرد انگار تو دلش بود جبران کنه. از زیر در با ماسک سریع غذا رو میداد پاش رو تو اتاقم نمی‌گذاشت. (شرکت‌کننده ۱۰) از زمانی که کرونا اومده یه سره دارم تو خونه کار می‌کنم به بچه‌ها می‌رسم کارام زیاد شده ولی نه همسر من بچه‌ها ازم یه تشکر نمی‌کنند طوری رفتار می‌کنند انگار وظیفم هست. (شرکت‌کننده شماره ۹) برای رابطه جنسی اوایل مجالی پیدا نمی‌کردیم و هر فرصتی که پیدا می‌شد سعی می‌کردیم بی مقدمه سریع تموم بشه یا خستگی توی روز هردومون روی این مساله اثر گذاشته بود و این باعث شد که الان من نسبت به قبل سردتر شدم. (شرکت‌کننده شماره ۴) شوهرم خیلی منظم هست بهم ریختگی خونه بهمش می‌ریزه همش به من می‌گه چرا دمپایی توالت خیسه چرا آشپز خونه بهم ریخته است منم صبح تاشب تلاشم رو می‌کنم ولی خوب بچه‌ها خیلی ازم وقت می‌گیرند و خوب این مسایل پیش میاد بعد از دستش ناراحت می‌شم می‌گم اصلا شرایط من رو نمی‌فهمه (شرکت‌کننده شماره ۵)

رعایت انصاف

وقتی زوجین احساس کنند وظایف بیشتری را در زندگی به عهده گرفته‌اند و تقسیم وظایف و مسئولیتها به صورت منصفانه نباشد رضایت زناشویی پایین تر می‌آید در ایام کرونا به واسطه تغییر در وظایف این احساس در زوجین ناراضی ایجاد شد. با توجه به تغییر شرایط در ایام کرونا زوجین دارای رضایت زناشویی انصاف را رعایت می‌کردند. و بیشتر زنان دارای ناراضی زناشویی احساس عدم انصاف در رابطه را بیان کردند. در گروه رضایت زناشویی به طور مثال یکی از شرکت‌کننده‌ها بیان کرد با پدر و مادر هامون رفت و آمدمون کم

نشد چون همسر من می‌گفت اگر اینها از کرونا نمیرن از تنهایی حتما می‌میرن برای همین با هاشون در ارتباط بودیم تو هفته یه بار خونه پدر و مادر همسر من و یه بار هم پدر و مادر من. (شرکت کننده ۶) یکی دیگه از شرکت کننده‌ها در رابطه با انصاف در تقسیم وظایف عنوان کرد که کارهای خونه با من بود و رسیدگی به درس بچه‌ها و خرید بیرون با اون بود. (شرکت کننده ۱۱) در گروه عدم رضایت زناشویی در رابطه با رعایت انصاف عنوان شد کرونا همسر من رو هیچ تکونی نداد اما من همه زندگیم تغییر کرد باعث شد کارم رو از دست بدم و خونه نشین بشم می‌گه تو نباید سرکار بروی یه سری محدودیت‌هایی که ازش سواستفاده می‌کنه) شرکت کننده شماره ۸)

مدیریت مرزها

گاهی اوقات در زندگی با دلسوزی‌ها و دخالت‌های به جا و بیجا روبرو هستیم، دخالت‌هایی که اگر بر تصمیم‌گیری فرد تأثیر بگذارد، سرآغاز مشاجرات و عدم تعامل زن و شوهر با اطرافیان را در پی دارد. در ایام کرونا به دلیل رعایت محدودیت‌های فیزیکی و کنترل رفت و آمدها دخالت خانواده‌ها در زنان دارای رضایت زناشویی کمتر شده بود و با توجه تغییر شرایط و حضور مداوم فرزندان مدیریت مرز بهتری داشتند. شرکت کننده شماره ۷) عنوان کرد بعد از کرونا چون مادر شوهرم دیابت داره و خیلی از کرونا می‌ترسه رابطه با هاشون خیلی کم شده و بیشتر به صورت مجازی ارتباط داریم از وقتی که این اتفاق افتاده من به آرامش رسیدم و دخالت هاشون کمتر شد ما هم دیگه یاد گرفتیم بهشون اجازه دخالت ندهیم یا شرکت کننده دیگری از این گروه در رابطه با حفظ حریم با فرزندان می‌گوید: وقتی در اتاقمون رو می‌بندیم یعنی داریم استراحت می‌کنیم، بچه هامون یاد گرفتند که نباید مزاحم ما شوند، این در ایام کرونا به ما کمک می‌کرد فضایی را برای خودمون دو نفر داشته باشیم. اما در گروه عدم رضایت زناشویی افراد به دلیل وابستگی‌ها و عدم تمایز یافتگی دچار مشکلاتی شدند و شرکت کننده‌ای عنوان کرد به دلیل وضعیت مالی مون و از دست دادن شغل همسر من مجبور شدیم طبقه بالا پدر شوهرم زندگی کنیم، از وقتی پامو تو اون خونه گذاشتم حس میکنم کنترل زندگیم رو از دست دادم و دیگه نقشی در تربیت بچه هام و تصمیم‌گیری ندارم (شرکت کننده شماره ۲) و شرکت کننده دیگری بیان کرد از وقتی کرونا اومده چون نیکا دخترم اضطرابش زیاد شده بین من و همسر من خوابد. (شرکت کننده ۵)

تعادل در مسئولیت پذیری

یکی از عواملی که در تعاملات اجتماعی و در بهبود تعامل با همسر موثر است مسئولیت پذیری افراد در قبال یکدیگر است اینکه فرد بتواند تعادلی بین به دوش کشیدن کارها و واگذاری آن به اعضای خانواده برقرار کند اینکه همه اعضای خانواده در کنار هم مسئولیت‌های خود را به خوبی ایفا کنند. اینکه زنان راضی در ایام کرونا با وجود افزایش مسئولیت تعادل در مسئولیت پذیری و تقسیم وظایف وجود دارد. شرکت کننده شماره ۷) بیان کرد در ایام کرونا همسر من پرکارتر شده بود و روزهای تعطیل را هم در مناطق محروم طبابت می‌کرد و خوب من هم در اون کار باهاش همراهی میکردم و کارهای مربوط به تزیینات و سرم رو من کنارش انجام می‌دادم. شرکت کننده شماره ۴) عنوان کرد از وقتی کرونا اومده بیشتر به من کمک می‌کند. وقتی کرونا شد دیدم بچه هام به من بیشتر احتیاج دارند با همسر من به این نتیجه رسیدیم تا مرخصی بدون حقوق بگیرم تا بتونم به بچه‌ها برسم. در گروه عدم رضایت زناشویی در تقسیم کار و مسئولیت پذیری افراد توازنی

نداشته پذیرش مسئولیت‌های بیش از حد و عدم همکاری در این گروه دیده شده یکی از شرکت‌کننده‌ها عنوان کرد شغلم خیلی درگیری برام ایجاد کرده چون همسرم هم درگیر کار منزل نمی‌شه مسئولیت‌م زیاد شده چند وقت پیش خانواده همسرم هم کرونا گرفته بودند توقع داشتند غذا براشون بفرستم و مسئولیت‌م چندبرابر شده بود. (شرکت‌کننده شماره ۱۲) باید جای معلمهارو تو خونه پرکنیم. چون سرکار میرم و کارخونه افزایش یافته خیلی دشواراست (شرکت‌کننده شماره ۴).

دلبستگی ایمن

دلبستگی ایمن پایگاه امنی برای هر فرد در روابط بین فردی محسوب می‌شود ایمنی که کودک از والدین خود دریافت می‌کند و در تمام مراحل زندگی همراه اوست. زوجین در مواجهه با بحران اگر دلبستگی ایمن داشته باشند در مقابل استرس‌ها عملکرد بهتری خواهند داشت. و به توانمندی‌های خود اعتماد داشته و دید مثبت نسبت به وقایع و دیگران دارند و حد تعادل رابطه را نگه می‌دارند و از فاصله یا نزدیک شریک خود دچار اضطراب نمی‌شوند. به طور مثال شرکت‌کننده‌ای عنوان کرد ما در عین حال که باهم صمیمی هستیم به استقلال هم احترام می‌ذاریم (شرکت‌کننده شماره ۴) اون هر وقت بخواد می‌تونه بره به خانوادش سر بزنه یا با دوستاش قرار داشته باشه و منم همینطور محدودیتی برای هم قائل نمی‌شویم (شرکت‌کننده شماره ۳) مطمئنم اگه کمکم نمی‌کنه ازش برنمیاد و گرنه ادم دلسوزی هست.. (شرکت‌کننده شماره ۲)

پختگی هیجانی

افرادی که پختگی هیجانی دارند و کنترل روی احساساتشان دارند، راحت‌تر لحظات شادی برای خود و خانواده در موقعیت‌های بغرنج ایجاد کنند احساس خوشحالی از لحاظ عاطفی و ذهنی یک تجربه شگفت‌انگیز است و منطقی است که همه‌ی ما می‌خواهیم این احساس را در زندگی خود داشته باشیم. افرادی که دید مثبت به زندگی دارند حتی در موقعیت‌های رنج‌آور هم می‌توانند حس شادی را در خود زنده کنند کرونا شرایط بغرنجی برای افراد ایجاد کرد که کنترل بر احساسات و هیجانات بهتر می‌تواند در تحمل شرایط یاری دهد. در این رابطه شرکت‌کننده‌ای عنوان کرد که اوایل کرونا یه خورده که اوضاع اروم شد رفتیم که همسرم برای اینکه حال ما عوض بشه گفت بریم خرید توی راه یه ماشین چنان از پشت به ما زد که پشت ماشین جمع شدو جرثقیل اومد ماشین رو برد پارکینگ و ما وسط اتوبان سپر بدست و عصبانی که روزمون خراب شد همسرم خنده‌ای کرد و گفت حالا که نشد بریم خرید بریم رستوران تو در که ماهم سپر بدست و با خنده و شوخی از اون وضع رفتیم رستوران و یه روز خیلی خوب و به یادماندنی رو تجربه کردیم در صورتی که اگر همسرم اون موقع با صبوریش خوب مدیریت نمی‌کرد اون روز بدترین روز برامون می‌موند (شرکت‌کننده شماره ۶) و شرکت‌کننده دیگری بیان کرد بحث خیلی بالا بگیره یه خورده میره بیرون قدم می‌زنه و برمی‌گرده ولی زود آشتی می‌کنیم هر دومون خیلی سر یه مساله سماجت نمی‌کنیم زود کنار می‌ایم و سعی می‌کنیم انتظاراتی که از همدیگه داریم رو کم کنیم. (شرکت‌کننده شماره ۸)

اعتقاد و توکل به خدا

افرادی که اعتقاد بیشتری به خدا و روز قیامت دارند کمتر دچار استرس در برابر حوادث می‌شوند و همچنین برنامه‌های دینی که در مذهب ما وجود دارد و به صورت گروهی انجام می‌شود در زندگی زوجین باعث ایجاد فرح و شادی می‌شود و باعث می‌شود افراد در مواجهه با بحران‌ها احساس کنند تنها نیستند. و قناعت پیشه

گی و امید بیشتری به عبور از بحران دارند. به طور مثال شرکت کننده شماره (۲) بیکاری همسر جفتمون رو عصبی کرده بود ولی باز هم همسر خیلی آروم تر از من بود انگار اون ایمانش به خدا از من بالاتره می‌گفت درست می‌شه خدا کمک می‌کنه. خدا هم کمک کرد تونست دوباره بعد ۴ ماه بیکاری به کارش برگردد. شرکت کننده شماره (۴) عنوان کرد که معنویت و انس با قرآن باعث شد که بیشتر صبوری کنم و ساده زیستی که ائمه که حتی اگر خودشان نداشتند به فقیر کمک می‌کردند باعث می‌شد شرایط مالی سخت رو راحت تر تحمل کنم. و در گروه عدم رضایت زناشویی ضعف در اعتقاد در برخی از افراد مشاهده شد به طور مثال شرکت کننده شماره (۱۱) بیان کرد از وقتی پدرم به خاطر کرونا به رحمت خدا رفت، احساس پوچی می‌کنم، احساس میکنم خلقت آدمای بی‌هوده بوده، اگه قراره روزی بمیریم و موقت این دنیایم چرا از اول به دنیا اومدم، همش میگم لعنت به این کرونا. و شرکت کننده دیگری گفت با این شرایطی همه‌گیری و ویروس کرونا و جهش‌های تازه و هر روز، بعید می‌دانم شر این و ویروس بزودی کنده بشه. خیلی ترسناکه (شرکت کننده شماره ۱۲).

دریافت حمایت از خانواده‌های مبدا

حمایت اجتماعی به میزان برخورداری افراد از محبت همراهی و توجه به اعضای خانواده و دریافت محبت و همراهی از آن‌ها را شامل می‌شود. تحقیقات نشان داده هر چقدر افراد از حمایت‌های خانواده بهره‌مند شوند راحت تر با شرایط استرس زا کنار می‌آیند شرکت کننده شماره (۵) عنوان کرد کرونا که گرفته بودم مادر شوهرم زنگ می‌زد به همسر و می‌گفت هوای من و داشته باشه و برامون غذا و آب میوه می‌فرستاد. و یا شرکت کننده دیگر بیان می‌کرد از خانواده خودم و آقا مهدی کمک می‌گرفتم هر وقت می‌خواستم به کارم برسم بیرون برم بچه‌ها رو بهشون می‌سپردم. (شرکت کننده ۷) و در گروه عدم رضایت زناشویی نه این حمایت را دریافت می‌شد و نه حمایت می‌کردند به طور مثال شرکت کننده شماره (۱۱) عنوان کرد خانواده همسر خیلی سرد هستند وقتی کرونا گرفتم حتی یه غذا برام نیاوردند. منم باهاشون سرد شدم آدمای تو سختی همدیگر و می‌شناسند. یا شرکت کننده دیگر که از درگیری بیش از حد همسرش در مسائل خانواده پدری ناراحت بود و عنوان کرد پدر شوهرم بیماری قلبی داره همسر همش نگرانش بود که کرونا بگیره... طوری که همه خرید خونه اونا با همسر بود. اگه یه مهمونی کوچیک می‌رفتند همسر عصبی می‌شد. (شرکت کننده شماره ۲)

همکاری در امور فرهنگی

انجام کارهای فرهنگی و فعالیت‌های مشترک فرهنگی در بین یک گروه باعث انسجام و ایجاد دغدغه‌های مشترک در افراد می‌شود در ایم کرونا به دلیل محدودیت در رفت و آمدها این فعالیتها در خانواده‌هایی کم شد اما افرادی هم بودند که با رعایت پروتکل‌ها به فعالیت‌های فرهنگی شرکت در مراسم مذهبی و انجام کارهای خیرمی پرداختند در گروه رضایت زناشویی توسط شرکت کننده عنوان شد درسته یه جمع خیلی کوچیک بودیم ولی همین که تو حسینیه خونم مراسم بود و خانواده درگیر کارای هیئت و مراسمات می‌شدند حالم باهش خوب بود (شرکت کننده شماره ۷). دغدغه جمع کردن کمک‌های مردمی رو برای این مناطق داشتیم و رابطمون بهتر شده بود به هم نزدیکتر شدیم سعی می‌کردیم بچه هامون رو هم درگیر کمک کردن کنیم (شرکت کننده شماره ۵).

مهارت‌های حل مساله

همه زوج‌ها در رابطه دچار تعارض می‌شوند و با موقعیت‌هایی مواجه می‌شوند که باید برای حل و فصل کردن آن راه حلی را پیدا کنند در ایام کرونا به واسطه تغییراتی که در خانواده ایجاد شد و حضور حداکثری اعضا در خانه تعارضات بیشتری برای افراد ایجاد می‌شد زنانی که دارای مهارت حل مساله بودند راحت تر می‌توانستند مسائل خود را حل و فصل کنند. به طور مثال شرکت کننده شماره (۱۰) عنوان کرد آگه مساله خیلی مهم باشه میزارم سر به فرصت مناسب باهاش حرف میزنم سر به فرصتی که بچه‌ها نباشند یا خواب باشند مطرح میکنم. و در گروه عدم رضایت زناشویی از عدم هماهنگی آن‌ها با همسرانشان بر سر تربیت فرزندان و یا جدل کردن و مشورت نکردن همسر ناراضی بودند. به طور مثال شرکت کننده شماره (۳) بیان کرد دخترم با گوشی وقتش رو خیلی می‌گذراند و خواش بهم ریخته این درگیری بین من و دخترم ایجاد می‌کنه و موقعی که من با دخترم بحث می‌کنم سر این مساله اون می‌گه ولش کن و چی کارش داری اعصابش رو بهم می‌ریزی اما یهو خودش یه زمان دیگه قاطی می‌کنه و خودش با بچه درگیر می‌شود. و شرکت کننده دیگری اعلام کرد یه چیزی از بیرون میاره اصرار داره الکل بزنم منم از بوش بدم میام و احساس می‌کنم داخل مواد غذایی میره و برامون ضرر داره خیلی در این مورد جر و بحث می‌کنه (شرکت کننده شماره ۴)

تبدیل تهدیدها به فرصت‌ها

تهدیدها و فرصت‌ها عوامل بیرونی هستند که فرد را با دشواری یا آسایش مواجه می‌کند این‌ها عوامل خارجی هستند و چیزی که آن‌ها تحت تاثیر قرار می‌دهد نقاط ضعف و قوت یک فرد است که چه طور این تهدیدها را مدیریت کند و آن‌ها را به فرصت تبدیل کند. ایام شیوع کرونا در عین داشتن محدودیت‌ها، فرصت‌هایی را برای افراد ایجاد کرد افرادی که از رشد بهتری برخوردار بودند از این فرصت‌ها جهت رشد و بالندگی خود استفاده کردند. مثل استفاده از فضای مجازی برای آموزش، استفاده از فرصت‌های در کنار هم بودن و یا محدود کردن دخالت خانواده‌ها به واسطه رفت و آمد کمتر، در این ارتباط یکی از شرکت کننده شماره (۷) اعلام کرد باعث شد چون تو خونه بودیم و همه چی مجازی بود هم حواسم به بچه‌ها بود وهم برای کنکور خوندم و ارشد قبول شدم کلاسهای مجازی بود و خیلی برام این طوری راحت بود. و در گروه عدم رضایت زناشویی این تهدیدهای کرونا بیشتر افراد را دچار دردسر و تنش کرده است به طور مثال شرکت کننده شماره (۸) عنوان کرد وقتی دور هم هستیم هر کسی تو گوشیش هست با وجود اینکه زمان باهم بودنمون زیاد شده با هم زیاد حرف نمی‌زنیم. و شرکت کننده شماره (۵) هم بیان کرد من قبل از کرونا اجازه نمی‌دادم بچه‌ها وارد فضای مجازی بشن یا تبلت و موبایل به صورت محدود در دسترس شان بود اما الان این مساله کاملاً از کنترل من خارج شده وقتی همسر هم میاد خونه یکسره تو گوشیش هست.

اوقات فراغت

برنامه ریزی برای اوقات فراغت از جمله مواردی است که باعث نزدیک شدن زوج و خانواده به یکدیگر می‌شود با توجه به اینکه در ایام کرونا به دلیل محدودیت‌های ایجاد شده وقت فراغت افراد زیاد تر و برنامه ریزی برای آن دشوارتر شده بود اینکه افراد بتوانند برای رابطه زوجی و خانوادگی برنامه ریزی کنند امری مهم در رضایت افراد می‌باشد در این پژوهش، افراد به اهمیت برنامه ریزی برای اوقات فراغت اشاره کردند. و یکی از

شرکت‌کننده‌ها در گروه رضایت زناشویی گفت الان که یه خورده پیک کرونا کم شده باهم صبح‌ها می‌ریم پارک با هم محله‌ای هامون ورزش دست جمعی داریم کوه و پیاده روی می‌ریم اما دوباره یه مدت شیوع بالا می‌ره رعایت می‌کنیم و دیگه نمیریم (شرکت‌کننده شماره ۱) و شرکت‌کننده شماره (۱۰) گفت: کتاب می‌خونم همسایه‌مون یه کار فرهنگی کرده برامون کتاب میاره دم خونه باید تو مدت زمان مشخص شده اون رو بخونیم و برای بچه‌ها جایزه تعیین میکنه برای اینکه کتاب بیشتری رو بخونه. و در گروه عدم رضایت زناشویی افراد به خاطر عدم برنامه ریزی مناسب زمان‌های فراغت خوبی را نمی‌گذرانند چه برای خودشان و چه برای خانواده برنامه‌ای نداشتند. به طور مثال شرکت‌کننده شماره (۹) بیان کرد مجال باهم بودنمون کم شده هر جا هستیم بچه‌ها هم هستند بعضی وقت‌ها یه فرصت تنها پیدا نمی‌کنیم مسائلمون رو باهم حل کنیم. قبل از کرونا می‌شد رستوران یا یه جایی دو نفره بریم الان هیچ طوری نمی‌تونم. شرکت‌کننده شماره (۳) گفت قبل از شرایط کرونا اوضاع بهتر بود ولی به دلیل محدودیت‌های کرونایی بخصوص حضور در پارک و یا مسافرت به شهرستان و یا اطراف به شدت کم شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف تدوین الگوی رضایت زناشویی در ایام کرونا اجرا شد. صمیمیت و عشق ورزشی: صمیمیت شامل شناخت، درک، پذیرش و همدلی با احساسات فرد دیگر و پذیرش دیدگاه او می‌باشد (مخلص، فتاحی، اندبیل و شفیق ابادی، ۱۴۰۰) صمیمیت به عنوان یکی از گران‌بهارترین ابعاد وجودی انسان شناخته شده است و به عنوان مساله حیاتی در عملکرد سالم انسان است. بنابراین صمیمیت یک آرزو یارغبت نیست، بلکه نیاز اساسی و واقعی انسان است و عدم توجه به آن می‌تواند موجب افزایش تعارضات، کاهش رضایت زناشویی و بروز مشکلات عاطفی و روانی شود (مورگان و فریدمن ۲۰۱۸) در ایام کرونا صمیمیت به دلیل تغییر شرایط و سبک زندگی افراد و تجربه استرس‌های بیشتر و حضور حداکثری اعضای خانواده در خانه در گروه عدم رضایت زناشویی نارضایتی دیده شد اما در گروه دارای رضایت زناشویی به دلیل اهمیت دادن به بحث عشق ورزشی رضایت بیشتری نشان داده شد. نتایج با مطالعه وینسنانگروم و همکاران (۲۰۲۱) و پیتر و موناکو و اوورآل (۲۰۲۱) همسو است.

رعایت انصاف: مولفه دیگر رعایت انصاف است که زمانی ایجاد می‌شود که زوجین در کنار یکدیگر احساس سهم‌ها و پاداش مساوی برای پذیرش مسئولیت‌ها دارند. اسپرچر (۱۹۸۶) عنوان کرد نظریه انصاف یک مدل کلی برای درک روابط میان فردی ارائه می‌دهد که عنوان می‌شود رضایت افراد از یک رابطه برحسب توزیع منصفانه یا غیر منصفانه منابع در طی روابط بین فردی را بررسی می‌کند (رجبی، فرامرزی و خجسته‌مهر، ۱۳۹۱). در ایام کرونا به دلیل افزایش مسئولیت‌ها و تغییر نوع شغل در برخی و حضور فرزندان در منزل در میان زوجین دارای رضایت زناشویی احساس انصاف در تقسیم وظایف طوری که یکی احساس نکند که فقط او کار می‌کند مسئولیت زیادتری به عهده می‌گیرد وجود داشت و در گروه عدم رضایت زناشویی زنان این احساس را نداشتند و حتی تبعیض در روابط با خانواده همسر را هم حس می‌کردند. احساس رعایت انصاف در افزایش رضایت زناشویی افراد موثر است و نتایج با تحقیق مرتضایی و رضازاده (۱۳۹۹) همسو بوده است.

مولفه دیگر مدیریت مرزها است در تبیین آن باید گفت افرادی که تمایز یافتگی کمتری دارند نه تنها در روابط با همسر بلکه در ارتباط با خانواده‌های مبدا دچار مشکل می‌شوند داتا پورتینگاو مارکوتن (۲۰۰۳) بیان کردند تعارض با خانواده همسر موضوع اصلی در بحث تعارضات زناشویی در کشورهای پایبند به اصول اشتراکی در زندگی و فرهنگ وابسته به آبا و اجداد مثل تایوان، چین، هند، ژاپن و کره است و ایران هم از این قاعده مستثنی نیست (دهدست، کاظمیان و باقری، ۱۳۹۵) در ایام کرونا به دلیل رفت و آمدهای کمتر در گروه زنان دارای رضایت زناشویی بهتر از قبل توانسته بودند مرزهای خود را حفظ کنند و دخالت‌ها را کمتر کنند اما زنان در گروه نارضایتی زناشویی به دلیل بدست آوردن حمایت از خانواده‌ها یا به دلیل عدم تمایز یافتگی نتوانسته بودند در جلوگیری از دخالت خانواده‌ها موفق عمل کنند که یافته با پژوهش حاجی پهلوان و همکاران (۱۴۰۰) و همچنین محسن زاده و همکاران (۱۳۹۰) همسو می‌باشد.

مولفه دیگر تعادل در مسئولیت پذیری که به معنای این که فرد بتواند تعادلی بین مسئولیت پذیری و واگذاری یکسری از کارها به اعضای خانواده یا همکاران را داشته باشد. اینکه زوجین بتوانند فراتر از نقش‌هایی که به عنوان یک زن یا یک مرد در زندگی پذیرفته‌اند به یکدیگر کمک کنند و ایفای نقش داشته باشند اینکه مرد با ظرف شستن یا زن با خرید خانه و کمک به همسر مساله ای نداشته باشد. این قابلیت در ایام کرونا که مسئولیت‌های زنان افزایش یافته بود در گروه زنان دارای رضایت زناشویی دیده شد و در گروه عدم رضایت زناشویی مسئولیت پذیری بیشتر از توان و عدم تعادل در بین کار منزل و شغل دیده شده بود. یافته‌ها با پژوهش باقری و همکاران (۲۰۲۲) که در پژوهش خود از سه گروه زنان خانه یار و زنان خانه بار و خانه کار یاد می‌کند که زنان دار ریتیم متعادل تری در پذیرش و مسئولیت و توانمندی نسبت به دو گروه دیگر داشته و با بیان تقاضای یاری از سایر اعضای خانواده امورات دگرگون شده منزل را در ایام کرونا تا حدودی مدیریت کردند. همچنین یافته با پژوهش بلالی و حسینی (۱۳۹۶) همسو است.

مولفه دیگر حل مساله کارآمد که تحقیقات نشان داده‌اند تعارض در زندگی زناشویی امری طبیعی است و آنگاه به یک مشکل تبدیل می‌شود که یا آن را انکار کرده یا نتوان به صورت مناسب آن را حل و فصل کرد. در پژوهش حاضر در گروه زنان دارای رضایت زناشویی راهبردهای کارآمدی برای حل و فصل مشکلات مثل رفع سو تفاهم، گفت‌وگو کردن و مشورت کردن به کار برده شده است. گراوند (۱۴۰۰) در پژوهشی دریافت به کار گیری سبکهای کارآمد حل مساله باعث کاهش اضطراب کرونا می‌شود. کاکاوند و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی دریافتند ارتقای تاب آوری در ایام کرونا باعث کاهش اضطراب و به دنبال آن کاهش تعارضات زناشویی می‌باشد و همچنین یوسفی افراشته (۱۴۰۰) در پژوهش خود به بررسی مولفه‌های زوج‌های موفق پرداخته و مولفه حل مساله یکی از مولفه‌های زوج‌های موفق بوده است که پژوهش حاضر با پژوهش‌ها همسو می‌باشد.

مولفه تبدیل کردن تهدیدها به فرصت‌ها می‌باشد که در ایام کرونا با وجود همه مشکلات، فرصت‌هایی را برای بشر ایجاد کرد، در برخی زنان محدود شدن روابط با برخی افراد که دخالت در زندگی شان می‌کردند به نوعی فرصت بود، یا استفاده از فضای مجازی در گروه رضایت زناشویی برای ارتقاء آموزش نوعی فرصت برای افراد بوده و در گروه نارضایتی زناشویی با چالش‌هایی برای استفاده بیش از فضای مجازی تربیت فرزندان و غیره مواجه بودند. طبق یافته‌های پژوهش اشمید و همکاران (۲۰۲۰) که در رابطه با تغییرات شغل و رضایت از رابطه در زوجین پژوهشی انجام دادند و یافته‌ها نشان داد چه افرادی که تغییراتی در

شغل‌شان به واسطه کرونا ایجاد شده بود چه افرادی که شغل‌شان تغییری ایجاد نشده بود از کیفیت رابطه در این ایام راضی نبودند و یافته‌ها نشان دوره همه‌گیری کرونا تهدیدی برای رابطه زوجین می‌باشد که یافته‌ها با پژوهش حاضر همخوان است.

مولفه دیگر اعتقادات مذهبی و اخلاقی در تحقیقات نشان داده شده که ایمان به خدا باعث کاهش استرس می‌شود و رضایت زناشویی را افزایش می‌دهد و تحقیقات و یافته‌های علمی گویای آن است که بالاترین مرحله سطح شادی، شادی برآمده از معنویت است (علی محمدی و آذربایجانی، ۱۳۸۹) در گروه رضایت زناشویی اعلام کردند اعتقاداتشان باعث کاهش استرس ناشی از کرونا و تحمل بهتر شرایط و افزایش امید و روابط با همسرانشان می‌شود نتایج با تحقیقات والنیتینا و نورکاهیو (۲۰۲۲) و درویشی (۱۳۹۹) همسو است. آخرین مولفه اهمیت دادن به اوقات فراغت می‌باشد یکی از مولفه‌هایی که در رضایت زناشویی زوجین موثر است. اوقات فراغت فرصت‌هایی را برای افراد خانواده فراهم می‌کند تا با یکدیگر پیوند برقرار کنند، مشکلات را حل کنند و روابط خود را تقویت کنند (اگیت و همکاران، ۲۰۰۹) و در ایام کرونا به دلیل حضور بیشتر در خانه و فراغت بیشتر نیاز به برنامه ریزی در این مورد در مصاحبه‌ها مشاهده شد یافته‌های پژوهش با مطالعات رجیبی و همکاران (۱۳۹۶)، و لعل بخش و همکاران (۱۳۹۰) همسو می‌باشد. کرونا پدیده نوپدیدی که همه بشر را مبهوت خود کرد و تغییرات زیادی در سبک زندگی افراد ایجاد کرد تغییراتی که به جهت اقتصادی و در تعامل افراد بوجود آورد و ترس‌ها و اضطراب‌هایی که باعث بروز مشکلاتی برای افراد و خانواده‌ها شد. زن و شوهر به عنوان رکن اساسی خانواده باعث حفظ خانواده از آسیب‌های بیشتر می‌شود. تحقیقات نشان داده رضایت زناشویی باعث آسیب کمتر در مواجهه با بحران‌ها می‌شود. در این پژوهش تجربه زنان دارای رضایت زناشویی و عدم رضایت زناشویی بررسی شد تا ابعاد رضایت زناشویی در ایام کرونا بررسی شود تا بتواند این اطلاعات به افراد فعال در حوزه سلامت روان جهت سازگاری با بحران‌های مشابه مورد استفاده قرار گیرد از محدودیت‌های این پژوهش عدم تعمیم‌پذیری نتایج که از محدودیت‌های همه پژوهش‌های کیفی است و از دیگر محدودیت‌های آن اینکه تحقیق تنها روی زنان ۲۵-۵۵ سال انجام شده و روی همسران آن‌ها انجام نشده است.

ملاحظات اخلاقی

در این پژوهش موازین اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد. شناسه اخلاق IR.IAU.SRB.REC.1400.091 از دانشگاه علوم تحقیقات برای پژوهش حاضر دریافت گردیده است.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان این پژوهش در طراحی، مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، گردآوری داده‌ها، تحلیل آماری داده‌ها، پیش‌نویس، ویراستاری و نهایی سازی نقش یکسانی داشتند.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از همه کسانی که در این پژوهش همکاری کردند اساتید عزیز و مشارکت‌کنندگان گرامی تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

تعارض منافع

لازم به ذکر است نویسندگان هیچگونه تعارض منافی ندارند.

منابع

- بلالی، محبی، حسینی، شیما سادات. (۱۳۹۶). واکاوی کیفی چالش‌های ایفای هم‌زمان نقش‌های دانشجویی و خانوادگی. فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات راهبردی زنان (کتاب زنان سابق). ۱۹(۷۵): ۳۲-۶۳.
- بنائیان، شایسته، پروین، ندا، کاظمیان، افسانه. (۱۳۸۶) بررسی ارتباط سلامت روان و رضایت زناشویی زنان متأهل. مجله مراقبت پرستاری و مامایی ابن‌سینا. ۱۴(۲): ۵۲-۶۲.
- حاجی پهلوان، گوهر، کریمی نیا، محمد مهدی، انصاری مقدم، مجتبی (۱۴۰۰). افزایش و کاهش طلاق با توجه به نقش خانواده همسر در زندگی خصوصی. پیشرفتهای نوین در روان‌شناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش ۴(۲۶): ۷۷-۹۲.
- دهدست، کوثر، کاظمیان، سمیه، باقری، صدیقه (۱۳۹۶). تبیین الگوی مفهومی در فرایند سازگاری با خانواده همسر. فصلنامه فرهنگی تربیتی زنان و خانواده. ۱۱(۳۷): ۴۹-۷۵.
- رجبی، غلامرضا، فرامرزی، سحر، خجسته‌مهر، رضا. (۱۳۹۱). بررسی نقش ادراک انصاف بر کیفیت زناشویی. مطالعات روان-شناختی. ۸(۳۰): ۳۱-۵۰.
- ریدلی، جین، کرو، مایکل (۲۰۰۰). زوج درمانی کاربردی، ترجمه اشرف السادات موسوی (۱۳۸۴)، نشر مهرکاوین، چاپ دوم.
- گراوند، هوشنگ (۲۰۲۱). مدل‌یابی ساختاری سبک‌های حل مسئله و اضطراب کرونا در دانشجویان با تأکید بر نقش واسطه‌ای خودکارآمدی. پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری. ۱۰(۲): ۱۴۵-۱۶۶.
- محسن زاده، فرشاد، نظری، علی محمد، عارفی، مختار (۱۳۹۰). مطالعه کیفی عوامل نارضایتی زناشویی و اقدام به طلاق (مطالعه موردی شهر کرمانشاه)، مطالعات راهبردی زنان. ۱۴(۵۳): ۷-۴۲.
- مرتضایی، نسترن، رضازاده، سید محمدرضا (۲۰۲۰). نقش میانجی تعهد زناشویی در رابطه بین ادراک انصاف و رضایت‌مندی زناشویی. پژوهش‌های کاربردی روان‌شناختی. ۴۲(۱۱): ۲۸۱-۲۹۳.
- یوسفی افراشته، مجید، حیاتی، مزگان (۱۴۰۰). شناسایی مولفه‌های خوشبختی زوجی در خانواده‌های ایرانی: رویکرد نظریه زمینه‌ای. رویش روان‌شناس، ۱۰(۵): ۸۷-۹۶.

References

- Agate, J. R., Zabriskie, R. B., Agate, S. T., & Poff, R. (2009). Family leisure satisfaction and satisfaction with family life. *Journal of leisure research*, 41(2), 205-223.
- Ay, E. (2018). An analysis of marital satisfaction and perceived social support in mothers with cancer-diagnosed children. *International Journal of Caring Sciences*, 11(1), 145-156.
- Harper, C. A., Satchell, L. P., Fido, D., & Latzman, R. D. (2020). Functional fear predicts public health compliance in the COVID-19 pandemic. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 27, 1-14.
- Luetke, M., Hensel, D., Herbenick, D., & Rosenberg, M. (2020). Romantic relationship conflict due to the COVID-19 pandemic and changes in intimate and sexual behaviors in a nationally representative sample of American adults. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 46(8), 747-762.
- McRae, C., Henderson, A. M., Low, R., Chang, V., & Overall, N. (2020). Parents' distress and poor parenting during COVID-19: The buffering effects of partner support and cooperative coparenting.

- Mokhles, H., Fattahi Andbil, A., & Shafiabady, A. (2021/1400s.c.). The Effectiveness “Solution - Focused Brief Therapy” on Marital Intimacy and Contingencies of Self-Worth in Divorce Applicant Couples. *Journal of Health Promotion anagement*, 10 (2), 110-122. URL: <http://jhpm.ir/article-1-1289- fa.html> (In Persian)
- Morgan, M., & Freedman, J. (2018). From fear of intimacy to perversion. In *Sex, Attachment and Couple Psychotherapy* (pp. 185-198). Routledge
- Mousavi, S. F. (2020). Psychological well-being, marital satisfaction, and parental burnout in Iranian parents: The effect of home quarantine during COVID-19 outbreaks. *Frontiers in Psychology*, 3305.
- Neff, L. A., & Karney, B. R. (2009). Stress and reactivity to daily relationship experiences: How stress hinders adaptive processes in marriage. *Journal of Personality and Social Psychology*, 97(3), 435–450. doi:10.1037/a0015663
- Nguyen, T. P., Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (2020). When poor communication does and does not matter: The moderating role of stress. *Journal of Family Psychology*, 34(6), 676.
- Overall, N. C., Chang, V. T., Pietromonaco, P. R., Low, R. S., & Henderson, A. M. (2021). Partners’ attachment insecurity and stress predict poorer relationship functioning during COVID-19 quarantines. *Social Psychological and Personality Science*, 1948550621992973.
- Pietromonaco, P. R., & Overall, N. C. (2021). Applying relationship science to evaluate how the COVID-19 pandemic may impact couples’ relationships. *American Psychologist*, 76(3), 438.
- Prasso, S. (2020). China’s divorce spike is a warning to rest of locked-down world. <https://www.bloomberg news/articles/2020-03-31/divorces-spike-in-china-after-coronavirus-quarantines>
- Prime, H., Wade, M. and Browne, D. T. (2020) ‘Risk and resilience in family wellbeing during the COVID-19 pandemic’, *American Psychologist*. 75(5): 1–13.
- Rafaeli, E., & Gleason, M. E. (2009). Skilled support within intimate relationships. *Journal of Family Theory & Review*, 1(1), 20-37.
- Rao, S. (2020). A natural disaster and intimate partner violence: Evidence over time. *Social Science & Medicine*, 247, 112804.
- Schmid, L., Wörn, J., Hank, K., Sawatzki, B., & Walper, S. (2021). Changes in employment and relationship satisfaction in times of the COVID-19 pandemic: Evidence from the German family Panel. *European Societies*, 23(sup1), S743-S758.
- Singhal, T. (2020). A review of coronavirus disease-2019 (COVID-19). *Indian Journal of Pediatrics*, 87(4), 281–286.
- Sorokoumova, E. A., Matveeva, N. E., Cherdymova, E. I., Puchkova, E. B., Temnova, L. V., Chernyshova, E. L., & Ivanov, D. V. (2020). Features of communication between spouses during long-term forced self-isolation as a factor of constructive marital relationships. *EurAsian Journal of BioSciences*, 14(2), 3863-3868.
- Valentina, T. D., & Nurcahyo, F. A. (2021). Family Strength During the COVID-19 Pandemic in Indonesia. *Journal of Family Issues*, 0192513X211068921.
- Wu, Q., & Xu, Y. (2020). Parenting stress and risk of child maltreatment during the COVID-19 pandemic: A family stress theory-informed perspective. *Developmental Child Welfare*, 2(3), 180-196.
- Yang, H., & Ma, J. (2020). How an epidemic outbreak impacts happiness: Factors that worsen (vs. Protect) emotional well-being during the coronavirus pandemic. *Psychiatry Research*, 289, 113045–113045.

Dimensions of marital satisfaction in the days of Corona: a qualitative study

Akram. Motahari Nasab¹, Kiumars. Farahbakhsh^{2*}, Ahmad. Borjali³ & Norali Farokhi⁴

Abstract

Aim: Considering the importance of couples' relationships in the family, this study was conducted to develop a pattern of marital satisfaction during the corona period. **Methods:** This qualitative study was conducted on the basis of data theory. In this stage, the researcher has identified the constructive components in marital satisfaction during the corona period and compared the two groups with marital satisfaction and marital dissatisfaction. For this reason, Enrich's marital satisfaction questionnaire was filled by women between 55-25 years old who were married and had children 13-6 years old. At this stage, the sampling method was purposeful and available. Among them, 12 subjects with low marital satisfaction and 12 people who had good marital satisfaction were selected and interviewed. Axial coding method was used to analyze the interview data. The codes were confirmed by 10 professors and finally comparisons were made between the two groups and a conceptual model was developed.

Results: The results of this study showed that the main factors affecting marital satisfaction during the coronavirus outbreak include eight cases of love (empathy, affection, appreciation, sexual satisfaction, mutual understanding and caring about the wishes of the spouse), border management (fairness in the division of duties, management of family involvement and independence, creating the privacy of children and parents, providing emotional needs of parents and supporting and assisting parents), family work balance (flexibility in role (taking responsibility for things, and prioritizing the family against working outside), secure attachment (trusting in your abilities, having a positive view of your spouse and balancing intimacy and personal independence), emotional maturity (keeping the child alive, flexibility and limiting the involvement of families), religious beliefs (belief in trust in God, transient and temporary suffering, cooperation in the service of charity and good service). Attending religious ceremonies in accordance with protocols, problem solving (contentment, dialogue, resolving misunderstandings, consulting and getting help from external sources of support) and time management (using cyberspace for personal affairs, two-person recreation between husband and wife, having leisure time for yourself and taking time for family fun). **Conclusion:** The results help counseling centers to gain a broad view of women's problems during quarantine and in crisis and help them to better adapt to a crisis such as corona and increase the intimacy of couples between them and their spouses.

Keywords: Corona outbreak, marital satisfaction, couple, qualitative study.

1. PhD Student, Department of Counseling, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
2. ***Corresponding author:** Associate Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
Email: kiiumars@yahoo.com
3. Professor, Department of clinical psychology, allame tabatabaie University, Tehran, iran
4. Associate Professor, Department of Measurement, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran